

АНОТАЦІЇ

Лариса Левченко

ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВУ США В ПРАЦЯХ АМЕРИКАНСЬКИХ АВТОРІВ

У статті здійснено історіографічний огляд праць американських авторів з історії та досвіду діяльності Національного архіву США, президентських бібліотек, федеральних центрів документації, Національної комісії історичних публікацій і документів, Федерального реєстру, Архіву електронних документів «ERA». Автор дійшов висновку, що наведені праці є не лише історіографічним доробком архівістів, учених та практиків, а, насамперед, представляють значного обсягу й непересічного значення джерельну базу для дослідження історії, досвіду діяльності та внеску Національного архіву США в збереження історичного документального надбання людства. Здійснений у статті історіографічний аналіз стане в нагоді викладачам курсів архівознавства університетів України, студентам, дослідникам — усім, хто цікавиться історією архівів США, розвитком історичної та архівної науки цієї країни.

Ключові слова: Національний архів США, Національний архів і Адміністрація документації, історіографія історії архівної справи у Сполучених Штатах, історіографія історії Національного архіву США.

Роман Росляк

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ КІНЕМАТОГРАФІЧНОЇ СПАДЩИНИ В УКРАЇНІ (1920-і–1941 рр.)

У статті аналізується ставлення органів державної влади до збереження кінематографічної спадщини. Зокрема, мова йде про спроби організувати Всеукраїнський кіномузей.

Ключові слова: кінематограф, кінематографічна спадщина, музей кіно.

Валентина Бездрабко

ПРОФЕСОР КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ ВВЕДЕНСЬКИЙ

У статті розглянуто життя й творчий доробок професора Київського університету А.О. Введенського, вказано на значення наукових ідей ученого для розвитку спеціальних історичних дисциплін та економічної історії.

Ключові слова: А.О. Введенський, Київський університет, спеціальні історичні дисципліни, економічна історія.

Світлана Блащук

СЕРАФИМ ВОЛОДИМИРОВИЧ ЮШКОВ: ДОЛЯ ІСТОРИКА

У статті на основі архівних матеріалів, зокрема особового фонду С. Юшкова, висвітлено життя історика. Прослідковано суспільно-політичні умови, в яких жив дослідник.

Ключові слова: історик, С. Юшков, Русь, джерело, «Руська правда».

Іван Гаврилюк

**ВЛАДИСЛАВ ДОМІНІК ЗАСЛАВСЬКИЙ (1616–1656 рр.):
МАГНАТ, ПОЛІТИК, ВОЄНАЧАЛЬНИК**

У статті на значній джерельній базі реконструюються й розглядаються життя та діяльність одного з найвизначніших і найбагатших магнатів першої половини XVII ст. в Речі Посполитій, другого острозького ордината, представника відомого руського князівського роду Владислава Домініка Заславського. Висвітлюються роль та місце князя в політичному та воєнному житті польсько-литовської держави протягом 30–50-х рр. XVII ст., зокрема й під час буремних подій Хмельниччини.

Ключові слова: Владислав Домінік Заславський, Річ Посполита, Хмельниччина.

Ольга Гончар

**НАУКОВІ КОНТАКТИ МИКОЛИ КОСТОМАРОВА
ТА ДМИТРА БАГАЛІЯ**

У статті висвітлюються взаємовідносини двох відомих істориків — М. Костомарова та Д. Багалія. Аналізуються переважно наукові контакти на основі епістолярної спадщини та мемуарів. Значна увага приділяється впливу М. Костомарова на формування наукового світогляду та кар'єрний ріст Д. Багалія.

Ключові слова: українська історіографія, епістолярна спадщина, наукова кар'єра, федералізм, історія Слобожанщини.

Петро Кузьмінов
КАВКАЗ У ДОЛІ М.Т. ЛОРИС-МЕЛІКОВА

У статті висвітлюється військовий та адміністративний шлях відомого державного діяча Росії М.Т. Лорис-Мелікова, становлення якого відбулося на Кавказі в 40–70-і роки XIX ст.

Ключові слова: Кавказ, горці, Кавказька війна, Кримська війна, нагородження, слава, начальник Терської області, аграрна, адміністративна та соціальна реформи в горських народів Північного Кавказу.

Валерій Томазов, Наталія Томазова
УКРАЇНСЬКА АКТРИСА ЄФРОСИНІЯ ЗАРНИЦЬКА
З РОДУ АЗГУРІДІ

У статті висвітлюється біографія відомої української актриси Єфросинії Зарницької (справжнє прізвище Азгуріді), досліджується її родинне коло та історія сім'ї.

Ключові слова: Єфросинія Зарницька, Азгуріді, Одеса, греки, актриса, театр.

Владислав Гулевич
ЗАХІДНІ ЗЕМЛІ УЛУСУ ДЖУЧІ В КІНЦІ XIII–XIV ст.
І ТУКА-ТИМУРИДИ

На основі широкого кола джерел автор досліджує ситуацію в західних землях улусу Джучі, зокрема в Криму. Також з'ясовується роль і місце представників роду Тука-Тимуридів у становленні Кримського ханату в XIII–XIV ст.

Ключові слова: улус Джучі, Крим, Солхат, Золота Орда, Тука-Тимуриди, XIII–XIV ст.

Анна Гедьо, Євгенія Максименко
СИМВОЛІКА СУЧАСНИХ МІСЬКИХ ГЕРБІВ ДОНБАСУ
ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИКИ ЇХ СТВОРЕННЯ

Стаття присвячена сучасному етапу міської герботворчості Донбасу. На основі статистичного аналізу зображень із 58 гербів міст Донецької та Луганської областей подано характеристику символіки, тематики, кольорової гами сучасних міських знаків. Виділено типові помилки, які допускають автори гербів.

Ключові слова: герб, геральдика, символіка, правила геральдики, міська геральдика, геральдика Донбасу.

Ярослав Борщик

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ УСНОЇ ІСТОРІЇ
В ДОСЛІДЖЕННІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН
ПЕРІОДУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ
(НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТУ «ПОЄДНАННЯ ЧЕРЕЗ ВАЖКУ
ПАМ'ЯТЬ. ВОЛИНЬ 1943»)**

У статті проаналізовано використання методу усної історії при проведенні польових досліджень польсько-українського протистояння на Волині в роки Другої світової війни, запропоновано спосіб систематизації зібраних свідчень про допомогу й порятунок поляків українцями.

Ключові слова: польсько-українські відносини, Волинь, усна історія, порятунок, Друга світова війна.

Анатолій Дзагалов

**ДОКУМЕНТИ ФОНДУ Д.І. СВЯТОПОЛК-МИРСЬКОГО
ЯК ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ
У ТЕРСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА ДАГЕСТАНІ 1845–1878 рр.
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЦДАК УКРАЇНИ)**

У статті дається короткий огляд та аналіз матеріалів фонду Д.І. Святополк-Мирського, що зберігаються в Центральному державному історичному архіві України в м. Києві. Ці джерела дозволяють простежити історичні процеси, доповнити й розкрити події, що відбувалися в Терській області Північного Кавказу 1845–1878 рр.

Ключові слова: Д.І. Святополк-Мирський, М.І. Євдокимов, О.І. Бярятинський, Шаміль, Терська область, Кабарда, Чечня, Дагестан, переселення, повстання.

Сергій Хведченя

**СТАРОДАВНІ КОРАБЛІ НА ДНІПРОВСЬКОМУ ШЛЯХУ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЕКСПОЗИЦІЇ МУЗЕЮ ДРАККАРІВ, ОСЛО,
НОРВЕГІЯ)**

Достеменно відомо маршрут «шляху з варягів у греки», проте на яких саме кораблях подорожували тогочасні мореплавці — це питання й досі залишається мало вивченим. Дослідження кораблів вікінгів стало голов-

ною темою цієї статті. Основу розвідки складає унікальна експозиція Музею драккарів в Осло (Норвегія), також включені матеріали про Музей кораблів вікінгів у Роскілде (Данія). Давньоруські та стародавні козацькі човни й кораблі вивчені нами на основі експозиції Музею на Хортиці (Україна).

Ключові слова: вікінги, кораблі, драккари, археологія, дослідження.

Дмитро Ващук

ДИПЛОМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКИХ АКТОВИХ ДЖЕРЕЛ КІНЦЯ XV — ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVI ст.

У статті проаналізовано українські актові джерела кінця XV — першої половини XVI ст. Це оригінальні акти, що зберігаються в Архіві головному актів давніх (м. Варшава) і стосуються історії Волинської землі. Основну увагу в публікації приділено дипломатичному аналізу змісту документів. Завершує статтю анований реєстр документів.

Ключові слова: актові джерела, дипломатика, Волинська земля, реєстр.

Наталія Курсаніна

КЛЕЙМА РОСІЙСЬКИХ ЗБРОЙНИХ ЗАВОДІВ НА СТАТУТНІЙ ХОЛОДНІЙ ЗБРОЇ XVIII–XIX ст.

Стаття присвячена вивченню таврування холодної зброї Російської імперії періоду XVIII–XIX ст. Розглянувши передісторію укладання системи таврування, автор зосереджує увагу на дослідженні історії тавр найбільших зброярських заводів Росії — Сестрорецького, Олонецького, Тульського, Іжевського та Златоустівського.

Ключові слова: холодна зброя, тавро, завод, Російська імперія.

Денис Тоїчкін, Василь Назаренко

КОНСТРУКЦІЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ З БУЛАТНОЇ СТАЛІ. ШАБЛЯ Й КИНДЖАЛ

Стаття присвячена дослідженню конструкції та технології виготовлення булатних шабель, кинджалів та клинків, а також визначенню їхнього місця в комплексі давнього озброєння.

Ключові слова: зброя, булат, дамаск, шабля, кинджал, клинок.

Ольга Ковалевська

**ВІЗУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІКОНОГРАФІЯ:
ПРОБЛЕМА РОЗМЕЖУВАННЯ ОБ'ЄКТА, МЕТОДУ
ТА ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ**

У статті на основі аналізу спеціальної літератури висвітлено проблему розмежування об'єкта, предмета візуальних досліджень та іконографії, визначено їхні основні категорії, розкрито значення інтерпретації джерел.

Ключові слова: візуальна історія, іконографія, візуальні джерела, зображувальні (зображальні) джерела, образ, науково-технічні методи, герменевтика.

Ірина Паур

**ДОКУМЕНТАЛЬНІ ЛИСТІВКИ МИХАЙЛА ГРЕЙМА
З ВИДАМИ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО**

У статті аналізуються серії документальних листівок М. Грейма з видами міста Кам'янця-Подільського, виданих наприкінці 1890 — на початку 1900-х рр.

Ключові слова: Кам'янець-Подільський, М. Грейм, документальна фотографія, листівка, серія.

Іванна Гуржій

**ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ВПОРЯДКУВАННЯ
БІБЛОТЕЧНОГО ЗІБРАННЯ БАРОНА Ф.Р. ШТЕЙНГЕЛЯ
У ФОНДАХ НБУВ**

У статті йдеться про частину книжкової спадщини відомого культурного та політичного діяча барона Ф.Р. Штейнгеля й проблеми її зберігання у відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ.

Ключові слова: Ф.Р. Штейнгель, книги, відділ, зберігання.

Сергій Таранець

**СТАРООБРЯДСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ
XVII–XVIII ст.**

У статті досліджено старообрядську літературу другої половини XVII–XVIII ст. Встановлено, що вже в другій половині XVII ст. старовіри сформували книжність, яка була справжньою ідеологічною зброєю активних борців із церковною реформою. У роботі виділено вісім ідеологічних

та літературних центрів старообрядців, зокрема соловецький, московський, пустозерський, виговський, керженський, ветківський, донський, урало-сибірський, що сформувалися в Росії. Підкреслено, що старообрядська література не перетворилася в літературу конфесійного характеру та масштабу, почала обслуговувати потреби не лише старообрядських громад.

Ключові слова: старообрядство, старообрядська література, літературні центри, Росія.

Іван Дзира

ДОСЛІДЖЕННЯ ДАВНЬОРУСЬКОГО ЛІТОПИСАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРИОГРАФІЇ 1918–1935 рр.

У статті розглядаються публікації 1918–1935 рр., присвячені давньоруським літописам XI–XIII ст. Автор аналізує творчий доробок українських науковців і їхні досягнення на ниві вітчизняного літописознавства.

Ключові слова: літописи, літописання, літописознавство, історіографія.

Неля Герасименко

О.Ф. СИДОРЕНКО ЯК ДОСЛІДНИК ІСТОРИЧНОЇ МЕТРОЛОГІЇ

У статті аналізується наукова біографія О.Ф. Сидоренко, висвітлюються головні етапи її службової та наукової діяльності, досліджується її науковий доробок з історичної метрології.

Ключові слова: біографія, наукова діяльність, історія, метрологія, О.Ф. Сидоренко.

Галина Гончар

ВНЕСОК К.Г. ГУСЛИСТОГО В РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОГРАФІЧНОГО МУЗЕЙНИЦТВА

У статті досліджується діяльність українського історика та етнографа ХХ ст. К.Г. Гуслистого. Відзначається його роль у розвитку етнографічних музеїв, створенні їхніх наукових засад.

Ключові слова: К.Г. Гуслистий, етнографічний музей, музей під відкритим небом, скансен.

Ірина Синельник

**ВПЛИВ ОРГАНІВ ВЛАДИ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЕРНІГІВСЬКОГО
ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ В.В. ТАРНОВСЬКОГО:
СПРОБА АНАЛІЗУ**

Автор статті простежує особливості впливу органів влади на діяльність Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського, аналізує специфіку діяльності наукової та культурно-освітньої установи, залежно від її статусу й підпорядкування.

Ключові слова: органи влади, музей, статус, аналіз.

Олександр Огуй

**СУЧАВСЬКИЙ МОНЕТНИЙ ДВІР У XVII ст.:
ЕМІСІЇ МОНЕТ І ФАЛЬШИВОК-«ДОМНІЦ»
(НА МОНЕТНОМУ ТА АРХІВНОМУ МАТЕРІАЛІ)**

Ґрунтуючись на працях К. Ромсторфера, Е. Фішера, В. Флайшера, Р. Гассауера й О. Ілієску, Л. Дергачьової, А. Миколайчика, В. Шлапінського, каталозі Г. Буздугана та інших, пропонується нове розуміння того, хто, коли, де, навіщо, за чим дозволом карбував фальшиві чи офіційно дозволені монети, наскільки й коли вони були розповсюджені на території Північної Буковини, яке було їхнє курсове співвідношення.

Ключові слова: монети, карбування, фальшивки, Північна Буковина.

Костянтин Хромов

**ДО ПИТАННЯ ПРО МОНЕТНУ СПРАВУ
«ІМПЕРАТОРІВ СОЛХАТУ» В 20-і рр. XV ст.**

У статті представлено дослідження останнього періоду карбування срібних денгів на території Кримського улусу в 20-і рр. XV ст. Робота була задумана автором як рецензія на дві доповіді, виголошені на Нумізматичних читаннях відділу нумізматики Державного історичного музею (м. Москва, РФ) 2013 р. Окрім критики й виявлення грубих помилок у теорії та практиці дослідження, допущених доповідачами, стаття також містить нові перевірені дані, на основі яких був проведений аналіз і зроблені інші висновки.

Ключові слова: монети, срібні денги, карбування, Кримський улус, критика, дослідження.

Ірина Хромова
ДО ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КАРБУВАННЯ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ: МІСЦЕВІ НАСЛІДУВАННЯ
ДЖУЧИДСЬКИХ МОНЕТ XIV ст.

У статті розглядається процес розвитку карбування на території Київського князівства в 50–60-х рр. XIV ст. Основну увагу приділено аналізу нового джерельного матеріалу місцевих випусків срібних наслідувань джучидських монет, зокрема денгу Джанібек, випуску Гюлістану 753 р.х.

Ключові слова: монета, карбування, наслідування, денг, Джанібек, Київське князівство, аналіз.

Олександр Курок, Олексій Бакалець
СКАРБИ МОНЕТ XV–XVIII ст. ІЗ МЕДЖИБОЖА
ТА ЙОГО ОКРАЇН

Велике значення для вивчення середньовічного подільського ринку, місцевої та міжнародної торгівлі, основних грошових одиниць, що перебували в повсякденному грошовому обігу, відіграють 12 меджибзьких скарбів монет XV–XVIII ст., які є важливими матеріальними та історичними джерелами.

Ключові слова: місцева та міжнародна торгівля, грошовий обіг, скарби монет.

Олександр Алфьоров
ЖІНОЧІ ПЕЧАТКИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

У статті розглянуто особливості жіночої сфрагістики періоду Київської Русі. Уперше зроблено вибірку всіх опублікованих печаток княгинь, а також опубліковано три невідомі раніше штемпелі жіночих сфрагісів XII ст.

Ключові слова: жіночі печатки, Київська Русь, сфрагістика, типологія печатки.

Тетяна Вілкул
КНИГА ВИХІД ХРОНОГРАФІЧНОЇ РЕДАКЦІЇ
(ІУДЕЙСЬКИЙ ХРОНОГРАФ ТА ТРОЇЦЬКІ П'ЯТИКНИЖЖЯ)

Повний або четій переклад перших восьми книг Біблії — Восьмикнижжя (від Книги Буття до Книги Руф) — з'явився, вірогідно, на

початку X ст. в Болгарії. Рукописна традиція донесла його в трьох редакціях. У статті досліджуються характерні риси хронографічної редакції на матеріалі Книги Вихід. Ця версія дійшла до нас у п'ятьох рукописах Іудейського хронографа та Троїцьких П'ятикнижій. Її читання часто консервативні, тоді як у інших двох редакціях бачимо інновації. Відтак, вона є важливим свідком для відновлення початкового перекладу. А також, між іншим, для суттєвого уточнення численних біблійних цитат давньо-слов'янських та давньоруських книжників ранньої доби.

Ключові слова: Книга Вихід, Восьмикнижжя, Давня Русь, біблійні студії, текстологія, давньослов'янські біблійні переклади.

Олександр Осіп'ян

**НОВИЙ ЗМІСТ СТАРИХ ГРАМОТ: «ЗАПРОШЕННЯ» ВІРМЕН
НА РУСЬ КНЯЗЯМИ «ДАНИЛОМ ФЕДОРОВИЧЕМ»
ТА «ФЕДОРОМ ДМИТРОВИЧЕМ»
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ
1578 ТА 1654 рр. У ЛЬВОВІ)**

Головну увагу в статті сфокусовано на судових процесах у Львові в кінці XVI — середині XVII ст. Таким чином, автор робить спробу реконструювати сприйняття та розуміння тогочасними міщанами віддаленого минулого як певної скарбниці аргументів, придатних для цілком прагматичного використання в суді.

Ключові слова: грамота, судовий процес, міщани, минуле, Львів.

Євген Чернухін, Марія Пірго

**ЗАПИСКИ З МАРІУПОЛЯ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX ст.:
АРХЕОГРАФІЧНИЙ ОПИС, СОЦІАЛЬНИЙ ПРОФІЛЬ
ТА РОДИННІ ЗВ'ЯЗКИ УКЛАДАЧА**

У статті представлений археографічний опис караманлійського рукопису у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Укладач рукопису урум Іван Куркчу відомий як гласний міської думи й засідатель суду міста Маріуполя 1830–1850 рр. У «Записках» відбилися особливості його приватного та громадського життя, зокрема родинні зв'язки, інтерес до релігійної літератури, народної творчості, народної медицини та італійської мови.

Ключові слова: караманлійські рукописи, уруми, народна медицина, фольклор, історія Маріуполя.

Владислав Безпалько

**АКСЕСУАРИ ОДЯГУ ДЛЯ НОСІННЯ ГРОШЕЙ
У НАСЕЛЕННЯ ВОЛИНИ В ОСТАННІЙ ЧВЕРТІ XVI ст.
(ЗА АКТОВИМИ ДЖЕРЕЛАМИ)**

У статті розглядається використання населенням Волинського воєводства предметів одягу для носіння грошей в останній чверті XVI ст. Опрацювання актового матеріалу книг Луцького гродського суду 1580-х рр. дало автору можливість показати різноманіття вмістилищ для грошей, особливості їх використання різними станами суспільства в економічних, господарських та побутових ситуаціях.

Ключові слова: аксесуари одягу, пограбування, мошна, калита, черес, мішок.

Євген Славутич

**ОДЯГ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ ГЕТЬМАНЩИНИ
(ДРУГА ПОЛОВИНА XVII — ПЕРША ТРЕТИНА XVIII ст.)**

У статті досліджується службовий та святковий одяг козацької старшини Гетьманщини в другій половині XVII — першій третині XVIII ст. Розглянуто комплекtnість козацько-старшинського вбрання, а також походження, покрій і пошивні матеріали його складових елементів.

Ключові слова: одяг, козацька старшина, Гетьманщина / Українська козацька держава.

Ярослав Тинченко

ЗАЛІЗНИЙ ХРЕСТ «ЗА ЗИМОВИЙ ПОХІД І БОЇ»

Залізний хрест — єдина нагорода Армії Української Народної Республіки. У статті розкривається історія запровадження нагороди, виготовлення її примірників, наводиться кількість учасників походу та нагороджених.

Ключові слова: фалеристика, спеціальні історичні дисципліни, Армія Української Народної Республіки.

Ольга Іванова

**ФІЛІГРАНОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ РУКОПИСІВ
КИРИЛИЧНОЇ ПИСЕМНОСТІ XVI ст.
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ РУКОПИСІВ ІЗ ФОНДІВ ІНСТИТУТУ
РУКОПISУ НБУВ)**

У статті висвітлено окремі аспекти філігранознавчого аналізу, здійсненого під час дослідження кириличних рукописів XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Ключові слова: філігранологія, філіграні, рукописна книга, кирилична писемність XVI ст.

АННОТАЦИИ

Лариса Левченко

ИСТОРИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО АРХИВА США В ТРУДАХ АМЕРИКАНСКИХ АВТОРОВ

В статье представлен историографический анализ работ американских авторов по истории и деятельности Национального архива США, президентских библиотек, федеральных центров документации, Национальной комиссии исторических публикаций и документов, Федерального регистра, Архива электронных документов «ERA». Автор приходит к выводу, что проанализированные работы являются не только историографией истории Национального архива США, но и представляют значительного объема и важного значения источниковую базу для исследования его истории, опыта работы и вклада в сохранение исторического документального наследия человечества в целом. Данный историографический анализ послужит преподавателям курсов истории, теории и практики архивного дела в университетах Украины, студентам, исследователям — всем заинтересованным в изучении истории архивов и архивного дела в США.

Ключевые слова: Национальный архив США, Национальный архив и Администрация документации, историография истории архивного дела в Соединенных Штатах, историография истории Национального архива США.

Роман Росляк

К ВОПРОСУ О СОХРАНЕНИИ КИНЕМАТОГРАФИЧЕСКОГО НАСЛЕДИЯ В УКРАИНЕ (1920-е–1941 гг.)

В статье анализируется отношение органов государственной власти к сохранению кинематографического наследия. В частности, речь идет о попытках организовать Всеукраинский киномузей.

Ключевые слова: кинематограф, кинематографическое наследие, музей кино.

Валентина Бездрабко

ПРОФЕССОР КИЕВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА АНДРЕЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ ВВЕДЕНСКИЙ

В статье рассмотрены жизнь и творческое наследие профессора Киевского университета А.А. Введенского, подчеркнута значимость его научных

идей для развития специальных исторических дисциплин и экономической истории.

Ключевые слова: А.А. Введенский, Киевский университет, специальные исторические дисциплины, экономическая история.

Светлана Блащук

СЕРАФИМ ВЛАДИМИРОВИЧ ЮШКОВ: СУДЬБА ИСТОРИКА

В статье на основании архивных материалов, в том числе личного фонда С. Юшкова, освещена жизнь историка. Прослеживаются общественно-политические условия, в которых жил исследователь.

Ключевые слова: историк, С. Юшков, Русь, источник, «Русская правда».

Иван Гаврилюк

ВЛАДИСЛАВ ДОМИНИК ЗАСЛАВСКИЙ (1616–1656 гг.): МАГНАТ, ПОЛИТИК, ВОЕНАЧАЛЬНИК

В статье, опираясь на значительную источниковую базу, автор реконструирует и рассматривает жизнь и деятельность одного из самых выдающихся и богатых магнатов первой половины XVII в. в Речи Посполитой, второго острожского ордината, представителя известного русского княжеского рода Владислава Доминика Заславского. Освещены роль и место князя в политической и военной жизни польско-литовского государства на протяжении 30–50-х гг. XVII века, в том числе и во времена бурных событий Хмельниччины.

Ключевые слова: Владислав Доминик Заславский, Речь Посполитая, Хмельниччина.

Ольга Гончар

НАУЧНЫЕ КОНТАКТЫ НИКОЛАЯ КОСТОМАРОВА И ДМИТРИЯ БАГАЛЕЯ

В статье освещаются взаимоотношения двух известных историков — Н. Костомарова и Д. Багалей. Анализируются преимущественно научные контакты на основе эпистолярного наследия и мемуаров. Значительное внимание уделяется влиянию Н. Костомарова на формирование научного мировоззрения и карьерный рост Д. Багалей.

Ключевые слова: украинская историография, эпистолярное наследие, научная карьера, федерализм, история Слобожанщины.

Петр Кузьминов

КАВКАЗ В СУДЬБЕ М.Т. ЛОРИС-МЕЛИКОВА

В статье показан военный и административный путь известного государственного деятеля России М.Т. Лорис-Меликова, становление которого происходило на Кавказе в 40–70-е гг. XIX в.

Ключевые слова: Кавказ, горцы, Кавказская война, Крымская война, награждение, слава, начальник Терской области, аграрная, административная и социальная реформы у горских народов Северного Кавказа.

Валерий Томазов, Наталия Томазова

**УКРАИНСКАЯ АКТРИСА ЕВФРОСИНИЯ ЗАРНИЦКАЯ
ИЗ РОДА АЗГУРИДИ**

В статье освещается биография известной украинской актрисы Евфросинии Зарницкой (настоящая фамилия Азгуриди), исследуется ее родственное окружение и история семьи.

Ключевые слова: Евфросиния Зарницкая, Азгуриди, Одесса, греки, актриса, театр.

Владислав Гулевич

**ЗАПАДНЫЕ ЗЕМЛИ УЛУСА ДЖУЧИ В КОНЦЕ XIII–XIV вв.
И ТУКА-ТИМУРИДЫ**

На основе широкого круга источников автор исследует ситуацию в западных землях улуса Джучи, в частности в Крыму, а также выясняет роль и место представителей рода Тука-Тимуридов в становлении Крымского ханства в XIII–XIV вв.

Ключевые слова: улус Джучи, Крым, Солхат, Золотая Орда, Тука-Тимуриды, XIII–XIV вв.

Анна Геде, Евгения Максименко

**СИМВОЛИКА СОВРЕМЕННЫХ ГОРОДСКИХ ГЕРБОВ
ДОНБАССА И ОСОБЕННОСТИ ПРАКТИКИ ИХ СОЗДАНИЯ**

Статья посвящена современному этапу создания городских гербов Донбасса. На основании статистического анализа изображений 58 гербов городов Донецкой и Луганской областей дается характеристика символики, тематики, цветовой гаммы современных городских знаков. Выделены типичные ошибки, которые допускают авторы гербов.

Ключевые слова: герб, геральдика, символика, правила геральдики, городская геральдика, геральдика Донбасса.

Ярослав Борщик

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА УСТНОЙ ИСТОРИИ
В ИССЛЕДОВАНИИ ПОЛЬСКО-УКРАИНСКИХ ОТНОШЕНИЙ
ПЕРИОДА ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ
(НА ПРИМЕРЕ ПРОЕКТА «ОБЪЕДИНЕНИЕ СКВОЗЬ ТЯЖЕЛУЮ
ПАМЯТЬ. ВОЛЫНЬ 1943»)**

В статье проанализировано использование метода устной истории при проведении полевых исследований польско-украинского противостояния на Волыни в годы Второй мировой войны, предложен способ систематизации собранных сведений о помощи и спасении поляков украинцами.

Ключевые слова: польско-украинские отношения, Волынь, устная история, спасение, Вторая мировая война.

Анатолий Дзагалов

**ДОКУМЕНТЫ ФОНДА Д.И. СВЯТОПОЛК-МИРСКОГО
КАК ИСТОЧНИКИ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ИСТОРИЧЕСКИХ
СОБЫТИЙ В ТЕРСКОЙ ОБЛАСТИ И ДАГЕСТАНЕ 1845–1878 гг.
(ПО МАТЕРИАЛАМ ЦДИАК УКРАИНЫ)**

В статье даётся краткий обзор и анализ материалов фонда Д.И. Святополк-Мирского, хранящихся в Центральном государственном историческом архиве Украины в г. Киеве. Эти источники позволяют проследить исторические процессы, дополнить и раскрыть события, происходившие в Терской области Северного Кавказа 1845–1878 гг.

Ключевые слова: Д.И. Святополк-Мирский, Н.И. Евдокимов, А.И. Барятинский, Шамиль, Терская область, Кабарда, Чечня, Дагестан, переселение, восстание.

Сергей Хведченя

**ДРЕВНИЕ КОРАБЛИ НА ДНЕПРОВСКОМ ПУТИ
(ПО МАТЕРИАЛАМ ЭКСПОЗИЦИИ МУЗЕЯ ДРАККАРОВ, ОСЛО,
НОРВЕГИЯ)**

Достоверно известен маршрут «пути из варяг в греки», однако на каких именно кораблях путешествовали тогдашние мореплаватели — до сих пор остается мало изученным. Исследование кораблей викингов стало главной темой этой статьи. Ее основу составляет уникальная экспозиция

Музея драккаров в Осло (Норвегия), также включены материалы о Музее кораблей викингов в Роскилде (Дания). Древнерусские и старинные казацкие лодки и корабли изучены нами на основе экспозиции Музея на Хортице (Украина).

Ключевые слова: викинги, корабли, драккар, археология, исследования.

Дмитрий Вашук

ДИПЛОМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ УКРАИНСКИХ АКТОВЫХ ИСТОЧНИКОВ КОНЦА XV — ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XVI вв.

В статье анализируются украинские актовые источники конца XV — первой половины XVI вв. Это оригинальные акты, которые хранятся в Архиве главном актов древних (г. Варшава) и касаются истории Волынской земли. Основное внимание в публикации уделено дипломатическому анализу содержания документов. Завершает статью аннотированный реестр документов.

Ключевые слова: актовые источники, дипломатика, Волынская земля, реестр.

Наталья Курсанина

КЛЕЙМА РОССИЙСКИХ ОРУЖЕЙНЫХ ЗАВОДОВ НА УСТАВНОМ ОРУЖИИ XVIII–XIX вв.

Статья посвящена изучению клеймления холодного оружия Российской империи периода XVIII–XIX вв. Рассматривая предысторию составления системы клеймления, автор сосредоточил внимание на исследовании истории клейм крупнейших оружейных заводов России — Сестрорецкого, Олонецкого, Тульского, Ижевского и Златоустьевского.

Ключевые слова: холодное оружие, клеймо, завод, Российская империя.

Денис Тоичкин, Василий Назаренко

КОНСТРУКЦИЯ ХОЛОДНОГО ОРУЖИЯ ИЗ БУЛАТНОЙ СТАЛИ. САБЛЯ И КИНЖАЛ

Статья посвящена исследованию конструкции и технологии изготовления булатных сабель, кинжалов и клинков, а также определению их места в комплексе древнего вооружения.

Ключевые слова: холодное оружие, булат, дамаск, сабля, кинжал, клинок.

Ольга Ковалевская

**ВИЗУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ И ИКОНОГРАФИЯ:
ПРОБЛЕМА РАЗГРАНИЧЕНИЯ ОБЪЕКТА, МЕТОДА
И ПОНЯТИЙНО-КАТЕГОРИАЛЬНОГО АППАРАТА**

В статье на основании анализа специальной литературы представлена проблема разграничения объекта, предмета визуальных исследований и иконографии, определены их основные категории, раскрыто значение интерпретации источников.

Ключевые слова: визуальная история, иконография, визуальные источники, изобразительные источники, образ, научно-технические методы, герменевтика.

Ирина Паур

**ДОКУМЕНТАЛЬНЫЕ ОТКРЫТКИ МИХАИЛА ГРЕЙМА
С ВИДАМИ КАМЕНЦА-ПОДОЛЬСКОГО**

В статье анализируются серии документальных открыток М. Грейма с видами города Каменца-Подольского, изданных в конце 1890 — в начале 1900-х гг.

Ключевые слова: Каменец-Подольский, М. Грейм, документальная фотография, открытка, серия.

Иванна Гуржий

**ХАРАКТЕРИСТИКА И ПРОБЛЕМЫ УПОРЯДОЧЕНИЯ
БИБЛИОТЕЧНОГО СОБРАНИЯ БАРОНА Ф.Р. ШТЕЙНГЕЛЯ
В ФОНДАХ НБУВ**

В статье рассказывается о части книжного наследия известного культурного и политического деятеля барона Ф.Р. Штейнгеля и проблемах его хранения в отделе библиотечных собраний и исторических коллекций НБУВ.

Ключевые слова: Ф.Р. Штейнгель, книги, отдел, хранение.

Сергей Таранец

**СТАРООБРЯДЧЕСКАЯ ЛИТЕРАТУРА ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ
XVII–XVIII вв.**

В статье исследована старообрядческую литературу второй половины XVII–XVIII вв. Установлено, что уже во второй половине XVII в. староверы сформировали книжность, которая стала настоящим идеологическим оружием активных борцов с церковной реформой. В работе выделено восемь идеологических и литературных центров старообрядцев, в частности соловецкий, московский, пустозерский, выговский, керженский, ветковский, донской, урало-сибирский, которые сформировались в России. Подчеркнуто, что старообрядческая литература не превратилась в литературу конфессионального характера и масштаба, стала обслуживать потребности не только старообрядческих общин.

Ключевые слова: старообрядчество, старообрядческая литература, литературные центры, Россия.

Иван Дзыра

**ИССЛЕДОВАНИЯ ДРЕВНЕРУССКОГО ЛЕТОПИСАНИЯ
В УКРАИНСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ 1918–1935 гг.**

В статье рассматриваются публикации 1918–1935 гг., посвящённые древнерусским летописям XI–XIII вв. Автор анализирует творческую работу украинских учёных и их достижения в области отечественного летописеведения.

Ключевые слова: летописи, летописание, летописеведение, историография.

Неля Герасименко

**Е.Ф. СИДОРЕНКО КАК ИССЛЕДОВАТЕЛЬ ИСТОРИЧЕСКОЙ
МЕТРОЛОГИИ**

В статье анализируется научная биография Е.Ф. Сидоренко, освещаются главные этапы её служебной и научной деятельности, исследуется её научное наследие в области исторической метрологии.

Ключевые слова: биография, научная деятельность, история, метрология, Е.Ф. Сидоренко.

Галина Гончар

**ВКЛАД К.Г. ГУСЛИСТОГО В РАЗВИТИЕ УКРАИНСКОГО
ЭТНОГРАФИЧЕСКОГО МУЗЕЕВЕДЕНИЯ**

В статье исследуется деятельность украинского историка и этнографа XX в. К.Г. Гуслистого, отмечается его вклад в развитие этнографических музеев, создание их научных основ.

Ключевые слова: К.Г. Гуслистый, этнографический музей, музей под открытым небом, скансен.

Ирина Синельник

**ВЛИЯНИЕ ОРГАНОВ ВЛАСТИ НА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ
ЧЕРНИГОВСКОГО ИСТОРИЧЕСКОГО МУЗЕЯ ИМЕНИ
В.В. ТАРНОВСКОГО: ПОПЫТКА АНАЛИЗА**

Автор прослеживает особенности влияния органов власти на деятельность Черниговского исторического музея имени В.В. Тарновского, анализирует специфику деятельности научного и культурно-образовательного учреждения, в зависимости от его статуса и подчинения.

Ключевые слова: органы власти, музей, статус, анализ.

Александр Огуй

**СУЧАВСКИЙ МОНЕТНЫЙ ДВОР В XVII в.:
ЭМИССИИ МОНЕТ И ФАЛЬШИВОК-«ДОМНИЦ»
(НА МОНЕТНОМ И АРХИВНОМ МАТЕРИАЛЕ)**

На основании анализа работ К. Ромсторфера, Е. Фишера, В. Флайшера, Р. Гассауера и О. Илиеску, Л. Дергачевой, А. Миколайчика, В. Шлапинского, каталога Г. Буздугана и др. предлагается новое понимание того, кто, когда, где, почему, с чьего разрешения производил чеканку фальшивых или официально разрешенных монет, насколько и когда они были распространены на Северной Буковине, каково было их курсовое соотношение.

Ключевые слова: монеты, чеканка, фальшивки, Северная Буковина.

Константин Хромов

**К ВОПРОСУ О МОНЕТНОМ ДЕЛЕ «ИМПЕРАТОРОВ СОЛХАТА»
В 20-е гг. XV в.**

В статье исследуется последний период чеканки серебряных денгов на территории Крымского улуса в 20-е гг. XV в. Работа была задумана автором как рецензия на два доклада, озвученных на Нумизматических чтениях отдела нумизматики Государственного исторического музея (Москва, РФ) в 2013 г. Кроме критики и выявления грубых ошибок в теории и практике исследования, допущенных докладчиками, статья содержит также новые проверенные данные, на основании которых был проведен анализ и сделаны другие выводы.

Ключевые слова: монеты, серебряные денги, чеканка, Крымский улус, критика, анализ, исследование.

Ирина Хромова

**К ИСТОРИИ РАЗВИТИЯ ЧЕКАНКИ НА УКРАИНСКИХ ЗЕМЛЯХ:
МЕСТНЫЕ ПОДРАЖАНИЯ ДЖУЧИДСКИМ МОНЕТАМ XIV в.**

В статье рассматривается процесс развития чеканки на территории Киевского княжества в 50–60-х гг. XIV в. Основное внимание уделено анализу нового материала местных выпусков серебряных подражаний джучидским монетам, а именно — денгу Джанибека, выпуска Гюлистана 753 г.х.

Ключевые слова: монета, чеканка, подражание, денг, Джанибек, Киевское княжество, анализ.

Александр Курок, Алексей Бакалец

**КЛАДЫ МОНЕТ XV–XVIII вв. ИЗ МЕДЖИБОЖЬЯ
И ЕГО ОКРАИН**

Большое значение для изучения средневекового подольского рынка, местной и международной торговли, основных денежных единиц, пребывавших в повседневном денежном обращении, играют 12 меджибожских кладов монет XV–XVIII вв., являющихся важными материальными и историческими источниками.

Ключевые слова: местная и международная торговля, денежное обращение, клады монет.

Александр Алферов

ЖЕНСКИЕ ПЕЧАТКИ КИЕВСКОЙ РУСИ

В статье рассмотрены особенности женской сфрагистики периода Киевской Руси. Впервые сделана выборка всех опубликованных печатей княгинь, а также опубликованы три неизвестные ранее штампея женских сфрагисов XII в.

Ключевые слова: женские печати, Киевская Русь, сфрагистика, типология печати.

Татьяна Вилкул

КНИГА ИСХОД ХРОНОГРАФИЧЕСКОЙ РЕДАКЦИИ (ИУДЕЙСКИЙ ХРОНОГРАФ И ТРОИЦКИЕ ПЯТИКНИЖИЯ)

Полный или четый перевод первых восьми книг Библии — Восьмикнижия (от Книги Бытия до Книги Руфь) — сделан, вероятно, в Болгарии в начале X в. Рукописная традиция донесла его в трех редакциях. В статье на материале Книги Исход исследуются характерные черты хронографической редакции, дошедшей до нас в пяти рукописях. Имеются в виду списки Иудейского хронографа и Троицких Пятикнижий. Чтения этой хронографической версии часто консервативны и сохраняют черты исходного перевода, тогда как в двух других редакциях видим инновации. Соответственно, эта редакция представляет интерес для восстановления текста первоначального перевода. А кроме того, что также важно, для существенного уточнения многочисленных библейских цитат ранних древнеславянских и древнерусских книжников.

Ключевые слова: Книга Исход, Древняя Русь, исследования Библии, текстология, древнеславянские переводы Библии.

Александр Осипян

НОВОЕ СОДЕРЖАНИЕ СТАРЫХ ГРАМОТ: «ПРИГЛАШЕНИЕ» АРМЯН НА РУСЬ КНЯЗЬЯМИ «ДАНИЛОМ ФЕДОРОВИЧЕМ» И «ФЕДОРОМ ДМИТРИЕВИЧЕМ» (ПО МАТЕРИАЛАМ СУДЕБНЫХ ПРОЦЕССОВ 1578 И 1654 гг. ВО ЛЬВОВЕ)

Главное внимание в статье сфокусировано на судебных процессах во Львове в конце XVI — середине XVII вв. Таким образом, автор делает попытку реконструировать восприятие и понимание горожанами тех времен отдаленного прошлого как своеобразного кладезя аргументов, годных для применения в суде.

Ключевые слова: грамота, судебный процесс, горожане, прошлое, Львов.

Евгений Чернухин, Мария Пирго

**ЗАПИСКИ ИЗ МАРИУПОЛЯ ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX в.:
АРХЕОГРАФИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ, СОЦИАЛЬНЫЙ ПРОФИЛЬ
И РОДСТВЕННЫЕ СВЯЗИ СОСТАВИТЕЛЯ**

В статье представлено археографическое описание караманлийской рукописи из фондов Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского. Составитель рукописи урум Иван Куркчу известен как гласный городской думы и судебный заседатель города Мариуполя 1830–1850 гг. В «Записках» нашли отражение особенности его личной и общественной жизни, в частности родственные связи, интерес к религиозной литературе, народному творчеству, народной медицине и итальянскому языку.

Ключевые слова: караманлийские рукописи, урумы, народная медицина, фольклор, история Мариуполя.

Владислав Безпалько

**АКСЕССУАРЫ ОДЕЖДЫ ДЛЯ НОШЕНИЯ ДЕНЕГ
У НАСЕЛЕНИЯ ВОЛЫНИ В ПОСЛЕДНЕЙ ЧЕТВЕРТИ XVI в.
(НА ОСНОВАНИИ АКТОВЫХ ИСТОЧНИКОВ)**

В статье рассматривается практика использования населением Волынского воеводства принадлежностей одежды для ношения денег в последней четверти XVI в. Обработка актового материала книг Луцкого градского суда 1580-х гг. дала автору возможность показать разнообразие емкостей для денег, особенности их использования разными классами общества в различных экономических, хозяйственных и бытовых ситуациях.

Ключевые слова: детали костюма, ограбление, мошна, калита, черес, мешок.

Евгений Славутич

**ОДЕЖДА КАЗАЦКОЙ СТАРШИНЫ ГЕТМАНЩИНЫ
(ВТОРАЯ ПОЛОВИНА XVII — ПЕРВАЯ ТРЕТЬ XVIII вв.)**

В статье исследуется служебная и праздничная одежда казацкой старшины Гетманщины во второй половине XVII — первой трети XVIII вв.

Рассмотрены комплектность казацко-старшинского наряда, а также происхождение, покрой и пошивочные материалы его составных элементов.

Ключевые слова: одежда, казацкая старшина, Гетманщина / Украинское казацкое государство.

Ярослав Тинченко

ЖЕЛЕЗНЫЙ КРЕСТ «ЗА ЗИМНИЙ ПОХОД И БОИ»

Железный крест — единственная награда Армии Украинской Народной Республики. В статье раскрывается история учреждения этой награды, изготовления ее экземпляров, приводится численность участников похода и награжденных.

Ключевые слова: фалеристика, специальные исторические дисциплины, Армия Украинской Народной Республики.

Ольга Иванова

ФИЛИГРАНОВЕДЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РУКОПИСЕЙ КИРИЛЛИЧЕСКОЙ ПИСЬМЕННОСТИ XVI в. (ПО МАТЕРИАЛАМ РУКОПИСЕЙ ИЗ ФОНДОВ ИНСТИТУТА РУКОПИСИ НБУВ)

В статье представлены отдельные аспекты филиграноведческого анализа, осуществленного во время исследования кириллических рукописей XVI в. из фондов Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского.

Ключевые слова: филигранология, филиграни, рукописная книга, кириллическая письменность XVI в.

ANNOTATIONS

Larysa Levchenko

HISTORY OF THE US NATIONAL ARCHIVES IN PUBLICATIONS BY AMERICAN AUTHORS

The article contains a historiographical survey of the publications by American authors on history and practices of the US National Archives, Presidential libraries, federal document centers, National Historical Publications and Records Commission, US Federal Register, Electronic Records Archives (ERA). In the author's opinion, the publications in question are, primarily, a massive and significant source base for further research of history, practices and role of the US National Archives with regard to preservation of historical documentary heritage. The publication will serve as a useful resource for Ukrainian faculty members, students, researchers, anyone interested in history of the US archives, history and archival affairs.

Keywords: US National Archives, National Archives and Records Administration, historiography of history of archival affair in the USA, historiography of history of the US National Archives.

Roman Rosliak

ON CINEMA HERITAGE PRESERVATION IN UKRAINE (the 1920s–1941)

The article offers analysis with regard to the public authorities and their attitude towards preservation of cinema heritage, including attempts to establish the All-Ukrainian Cinema Museum.

Keywords: cinema, cinema heritage, cinema museum.

Valentyna Bezdrabko

PROFESSOR OF THE KYIV UNIVERSITY ANDRII OLEKSANDROVYCH VVEDENSKY

The article deals with the life and work of Professor of the Kyiv University A.O. Vvedensky, with the emphasis on significance of his scholarly ideas for development of special historical disciplines and economics.

Keywords: A.O. Vvedensky, Kyiv University, special historical disciplines, economics.

Svitlana Blashchuk

**SERAFYM VOLODYMYROVYCH YUSHKOV:
THE FATE OF HISTORIAN**

The article, based on archival records, including S. Yushkov's personal fond, sheds light on the historian's life, along with the socio-political situation of the then period.

Keywords: historian, S. Yushkov, Rus, source, Pravda Ruska.

Ivan Havryliuk

**WLADYSLAW DOMINIK ZASLAWSKI (1616–1656):
MAGNATE, POLITICIAN, COMMANDER**

The article, based on a massive array of sources, deals with the life and work of an outstanding and rich magnate of the 1st half of the 17th century in Rich Pospolyta, the second Ostroh Ordynat, Polish nobleman of Ruthenian stock Wladyslaw Dominik Zaslowski. It sheds light on his role and place in the political and military life of the Polish-Lithuanian state in the 1630–1650s, including the stormy events in Khmelnychyna.

Keywords: Wladyslaw Dominik Zaslowski, Rich Pospolyta, Khmelnychyna.

Olha Honchar

**THE SCIENTIFIC TIES OF MYKOLA KOSTOMAROV
AND DMYTRO BAHALII**

The article highlights the relations of two noted historians: M. Kostomarov and D. Bahalii. Based on their epistolary heritage and memoirs, the publication provides analysis of their scientific ties, with a considerable emphasis on M. Kostomarov's impact on D. Bahalii's outlook formation and career development.

Keywords: Ukrainian historiography, epistolary heritage, academic career, federalism, history of Slobozhanshchyna.

Petr Kuzminov

CAUCASUS IN M.T. LORYS-MELIKOV'S LIFE

The article highlights the military and administrative activities of a well-known Russian politician of the 1870s — early 1880s M.T. Lorys-Melikov; in particular, the initial period in Caucasus in the 1840–1870s.

Keywords: Caucasus, Caucasian War, Crimean War, awarding, glory, Chief of Terek Oblast, implementation of agrarian, administrative and social reforms in North Caucasus.

Valerii Tomazov, Nataliia Tomazova
UKRAINIAN ACTRESS YEFROSINIIA ZARNYTSKA
OF THE AZGURIDIS

The article deals with the biography of a well-known Ukrainian actress Yefrosiniia Zarnytska (Azguridi), her family history and circle.

Keywords: Yefrosiniia Zarnytska, Azguridi, Odesa, Greeks, actress, theater.

Vladyslav Hulevych
WESTERN LANDS OF ULUS JUCHY IN THE LATE 13TH–14TH
CENTURIES AND TUKA-TIMURIDS

Based on a massive array of sources, the publication covers the situation in the western part of the Ulus of Juchy, particularly, in Crimea. It also sheds light on the role of Tuka-Tymurids family in development of the Crimean Khanate in the 13th–14th centuries.

Keywords: Ulus of Juchy, Crimea, Solkhat, Golden Horde, Tuka-Tymurids, the 13th–14th centuries.

Anna Hed'io, Yeheniia Maksymenko
SYMBOLS OF MODERN DONBAS URBAN COATS OF ARMS
AND SPECIFICITIES OF THEIR CREATION

The article deals with the current urban coats of arms in Donbas region. Based on statistical analysis of 58 coats of arms in Donetsk and Luhansk oblasts, it contains a thorough description of symbols, subject matter, color range of modern urban marks, along with the typical mistakes made by their authors.

Keywords: coat of arms, heraldry, symbols, heraldry rules, urban heraldry, Donbas heraldry.

Yaroslav Borshchuk

**THE ORAL HISTORY METHOD IN RESEARCH OF THE POLISH-
UKRAINIAN RELATIONS DURING WORLD WAR II
(THE CASE OF THE «UNIFICATION THROUGH PAINFUL
MEMORIES. VOLHYNIA 1943» PROJECT)**

The publication offers analysis of the oral history method use with regard to field studies on the Polish-Ukrainian confrontation in Volhynia during World War II, along with systematization mechanism related to assistance and rescue of Ukrainians by Poles.

Keywords: Polish-Ukrainian relations, Volhynia, oral history, rescue, World War II.

Anatolii Dzahalov

**THE DOCUMENTS OF THE D.I. SVIATOPOLK-MYRSKY
FOUNDATION AS SOURCES FOR STUDYING HISTORICAL
EVENTS IN TEREK OBLAST, DAGESTAN IN 1845–1878
(THE CASE OF THE CENTRAL STATE HISTORICAL ARCHIVES
OF UKRAINE IN KYIV)**

The article contains a brief survey and analysis of the records of D.I. Sviatopolk-Myrsky Foundation, the Central State Historical Archives of Ukraine in Kyiv, which cover historical processes and events in Terek oblast, North Caucasus in 1845–1878.

Keywords: D.I. Sviatopolk-Myrsky, N.I. Yevdokymov, A.I. Bariatinsky, Shamil, Terek oblast, Kabarda, Chechnia, Dagestan, migration, uprising.

Serhii Khvedchenia

**ANCIENT SHIPS ON THE DNIPRO'S WAY
(THE CASE OF THE DRAKKAR MUSEUM IN OSLO, NORWAY)**

The article covers an understudied issue of Viking ships on the «route from the Varangians to the Greeks», with the key emphasis on the unique exposition of the Drakkar Museum in Oslo (Norway) and Viking Ships Museum in Roskilde (Denmark). It also includes research on the Old Russian and Cossack boats and ships (the case of the Khortytsia Museum in Ukraine).

Keywords: Vikings, ships, drakkars, archeology, research.

Dmytro Vashchuk

**DIPLOMATIC ANALYSIS OF UKRAINIAN RECORD SOURCES
OF THE LATE 15TH — 1ST HALF OF THE 16TH CENTURIES**

The article offers analysis of the Ukrainian original record sources on Volhynian region (the late 15th — 1st half of the 16th centuries) from the Head Archives of Ancient Acts in Warsaw. The key emphasis is made on diplomatic content analysis of the documents. It also includes the annotated register of the documents.

Keywords: record sources, diplomatics, Volhynian land, register.

Nataliia Kursanina

**GUN PROOF MARKS OF RUSSIAN ARMORIES ON STATUTE COLD
STEEL ARMS OF THE 18TH–19TH CENTURIES**

The article provides research on cold steel arms marking in the Russian Empire of the 18th–19th centuries. It includes the pre-history of the marking system, along with the study of gun proof marks of the largest Russian armories in Sestroretsk, Olonets, Tula, Izhevsk and Zlatoust.

Keywords: cold steel arms, gun proof marks, armory, Russian Empire.

Denys Toïchkin, Vasyl Nazarenko

**CONSTRUCTION OF DAMASCUS COLD STEEL ARMS:
SWORD AND DAGGER**

The article presents research on construction and manufacturing technology of Damascus swords, daggers and blades; sheds light on their place within the old armor system.

Keywords: arms, Damascus, sword, dagger, blade.

Olha Kovalevska

**VISUAL RESEARCH AND ICONOGRAPHY:
AN ISSUE OF DIFFERENTIATION OF OBJECT, METHOD
AND CONCEPTUAL FRAMEWORK**

The article, based on specialized literature analysis, sheds light on the issue of differentiation related to object, subject of visual research and iconography; identifies their key categories; shows the value of sources interpretation.

Keywords: visual history, iconography, visual sources, graphic sources, image, scientific and technical methods, hermeneutics.

Iryna Paur

**MYKHAILO HREIM'S DOCUMENTARY POSTCARDS WITH
THE VIEWS OF KAM'IANETS-PODILSKY**

The article offers analysis of a series of M. Hreim's documentary postcards with the views of Kam'ianets-Podilsky of the 1890s — early 1900s.

Keywords: Kam'ianets-Podilsky, M. Hreim, documentary photography, postcard, series.

Ivanna Hurzhii

**CHARACTERISTICS AND ORGANIZATION ISSUES OF BARON
F.R. STEINHEIL'S LIBRARY COLLECTION IN THE FONDS OF THE
VERNADSKY NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE**

The publication covers the book heritage of well-known politician and cultural figure baron F.R. von Steinheil, including the issues of its preservation in the Department of Library and Historical Collections of the Vernadsky National Library of Ukraine.

Keywords: F.R. von Steinheil, books, department, preservation.

Serhii Taranets

**THE OLD BELIEF LITERATURE ON THE 2ND HALF
OF THE 17TH–18TH CENTURIES**

The article covers the Old Belief literature in the 2nd half of the 17th–18th centuries, as book-learning was Old Believers' genuine ideological weapon against the Church reform. The publication covers 8 ideological and literary Old Belief centers in Russia. Special emphasis is made on non-confessional nature and range of the Old Belief literature.

Keywords: Old Belief, Old Belief literature, literary centers, Russia.

Ivan Dzyra

**RESEARCH OF OLD RUSSIAN CHRONICLE WRITING
IN UKRAINIAN HISTORIOGRAPHY OF 1918–1935**

The article deals with the 1918–1935 publications on Old Russian chronicles of the 11th–13th centuries. It provides analysis of the works by Ukrainian scholars and their achievements in the field of national chronicle studies.

Keywords: chronicles, chronicle writing, chronicle studies, historiography.

Nelia Herasymenko

O.F. SYDORENKO AS HISTORICAL METROLOGY RESEARCHER

The article contains analysis of O.F. Sydorenko's academic biography; sheds light on the key stages of his work and scientific activities; provides insight into his achievements in the area of historical metrology.

Keywords: biography, scholarly activities, history, metrology, O.F. Sydorenko.

Halyna Honchar

**K.H. HUSLYSTY'S CONTRIBUTION TO DEVELOPMENT
OF UKRAINIAN ETHNOGRAPHIC MUSEUM STUDIES**

The article deals with the activities of Ukrainian historian and ethnographer of the 20th century K.H. Huslysty, with the emphasis on his role in ethnographic museums development and creation of their scientific grounds.

Keywords: K.H. Huslysty, ethnographic museum, open-air museum, scansen.

Iryna Synelnyk

**THE PUBLIC AUTHORITIES IMPACT ON ACTIVITIES
OF THE CHERNIHIV TARNOVSKY HISTORICAL MUSEUM:
ATTEMPT OF ANALYSIS**

The author offers analysis of the specific public authorities impact on the activities of the Chernihiv Tarnovsky Historical Museum, specificities of the museum activities in terms of its status and authority-based jurisdiction.

Keywords: authorities, museum, status, analysis.

Oleksandr Ohui

**THE SUCEAVA MINT IN THE 17TH CENTURY: EMISSION
OF COINS AND «DOMNITS» BAD COINS
(THE CASE OF ARCHIVAL RECORDS)**

The publication, based on the works of K. Romstorfer, E. Fisher, V. Fleisher, O. Illiescu, L. Dergachova, A. Mykolaichyk, V. Shlapynsky, the catalogue by Buzduhan, etc., offers a new interpretation with regard to coinage of current and bad coins, their circulation in Northern Bukovyna and exchange rate.

Keywords: coins, coinage, bad coins, Northern Bukovyna.

Kostiantyn Khromov

ON THE «SOLKHAT EMPERORS» MINT AFFAIR IN THE 1420s

The article presents the study of the last period of silver deng coinage in Crimean Ulus in the 1420s. It is a review of two reports delivered at the Numismatic Readings of the Numismatics Department, the State Historical Museum (Moscow, Russian Federation, 2013). In addition to criticism and analysis of big theoretical and practical mistakes made by the reporters, the publication contains new proven data.

Keywords: coins, silver denges, coinage, Crimean Ulus, criticism, research.

Iryna Khromova

**ON COINAGE DEVELOPMENT HISTORY IN UKRAINIAN LANDS:
LOCAL IMITATIONS OF JOCHI COINS OF THE 14TH CENTURY**

The article deals with coinage development in Kyiv Principality in the 1350–1360s, with the key emphasis on analysis related to new sources on the local issue of silver Jochi coinage, particularly, Jani Beg deng (issued in Gulistan in 753 AD).

Keywords: coinage, imitation, deng, silver, Jani Beg, Kyiv Principality.

Oleksandr Kurok, Oleksii Bakalets

**HOARDS OF COINS OF THE 15TH–18TH CENTURIES FROM
MEDZHYBIZH AND ITS OUTSKIRTS**

The article deals with 12 Medzhybizh hoards of coins of the 15th–18th centuries as significant material and historical sources, with a special emphasis on their importance for studying the Medieval Podillia market, local and international trade.

Keywords: local and international trade, money circulation, hoards of coins.

Oleksandr Alfiorov

FEMALE STAMPS OF KYIV RUS

The article covers the specificities of female sphragistics in Kyiv Rus. It contains the list of all published princesses' stamps, along with three unknown female stamps of the 12th century.

Keywords: female stamps, Kyiv Rus, sphragistics, stamp typology.

Tetiana Vilkul

**«THE EXODUS» BOOK OF CHRONOGRAPHIC EDITION
(THE JUDAIC CHRONOGRAPH AND TRINITY PENTATEUCH)**

The complete or so-called «chetii» translation of the Octateuch is dated, apparently, by the early 10th century in Bulgaria. The manuscript is known to have three versions. The article covers the characteristic features of the chronographic version of the Exodus Book, which exists in five manuscripts of the Judaic Chronograph and Trinity (Troitsky) Pentateuch. The given Exodus version is a valuable source for a new initial translation and, thus, for essential updating of numerous Bible quotations in Old Slavonic and Old Russian translations.

Keywords: the Exodus Book, Octateuch, Old Rus, Bible studies, textology, Old Slavonic Bible translations.

Oleksandr Osipian

**THE NEW CONTENT OF OLD MISSIVE LETTERS:
«INVITATION» OF ARMENIANS TO RUS BY PRINCES
«DANYLO FEDOROVYCH» AND «FEDIR DMYTROVYCH»
(THE CASE OF THE TRIALS OF 1578 AND 1654 IN LVIV)**

The key emphasis is made on the trials in Lviv in the late 16th — mid 17th centuries. The author makes an attempt at reconstructing perception and awareness of the then petty bourgeoisie in terms of the distant past as certain arguments to be pragmatically used in court.

Keywords: missive letter, trial, petty bourgeoisie, past, Lviv.

Yevhen Chernukhin, Maria Pirgo

**NOTES FROM MARIUPOL OF THE 1ST HALF OF THE 19TH
CENTURY: ARCHEOGRAPHICAL DESCRIPTION, SOCIAL
PROFILE AND A COMPILER'S FAMILY TIES**

The article offers an archeographic description of the Karamanli manuscript from the fonds of the Institute of Manuscripts, the Vernadsky National Library of Ukraine. The compiler of the manuscript Urum Ivan Kurkchu was a member of the City Duma and court judge in Mariupol in 1830–1850. His «Notes» provide details of his private and public life, family relations, his interest to Karamanli religious literature, Urum folklore, folk medicine and Italian.

Keywords: Karamanli manuscripts, the Urums, folk medicine, folklore, Mariupol history.

Vladyslav Bezpalko

**DRESS ACCESSORIES FOR CARRYING MONEY BY VOLHYNIAN
POPULATION IN THE LAST QUARTER OF THE 16TH CENTURY
(THE CASE OF RECORD BOOKS SOURCES)**

The article sheds light on dress accessories for carrying money by the population of Volhynian voivodeship in the last quarter of the 16th century. Based on the 1580 record books of the Lutsk Hrodsky Court, it offers a variety of items for carrying money, their specific use by different social strata in various economic and real-life situations.

Keywords: dress accessories, robbery, purse, kalyta, cheres, sack.

Yevhen Slavutych

**CLOTHES OF THE COSSACK STARSHYNA IN HETMANSHCHYNA
(THE 2ND HALF OF THE 17TH — 1ST THIRD OF THE 18TH CENTURIES)**

The article covers work and festal clothing of the Cossack starshyna in Hetmanshchyna in the 2nd half of the 17th — 1st third of the 18th centuries, including a scope of clothes, their origins, cut and sewing materials.

Keywords: clothes, Cossack starshyna, Hetmanshchyna / Ukrainian Cossack State.

Yaroslav Tynchenko

THE WINTER CAMPAIGN IRON CROSS

The article deals with the Iron Cross, the only award of the UNR Army. It sheds light on the award history, its stamping and implementation, supported with the number of combatants and the awarded.

Keywords: phaleristics, special historical disciplines, the UNR Army.

Olha Ivanova

**FILIGREE STUDIES ANALYSIS OF CYRILLIC MANUSCRIPTS
OF THE 16TH CENTURY
(THE CASE OF MANUSCRIPTS FROM THE FONDS OF THE
INSTITUTE OF MANUSCRIPTS, THE VERNADSKY NATIONAL
LIBRARY OF UKRAINE)**

The publication sheds light on certain aspects of filigree studies analysis of the Cyrillic manuscripts of the 16th century from the fonds of the Institute of Manuscripts, the Vernadsky National Library of Ukraine.

Keywords: filigree studies, filigree, manuscript, Cyrillic writing of the 16th century.